

Kadaverhundekvipasje på oppdrag. Foto: Erlend Winje.

Veiledning til praktisk kadaversøk med hund

- Forberedelser, praktisk gjennomføring, etterarbeid og beredskap

BAKGRUNN/INNLEDNING

Denne veilederen vil kunne være et redskap som hundefører kan nytte ved trening og praktisk kadaversøk med hund. Veilederen vil ikke dekke alle forhold som omfatter kadaversøk, da det vil være lokale variasjoner avhengig av sted, terreng og værforhold.

HVA ER EN KADAVRHUNDEKVIPASJE:

Definisjon: En hund og fører som har bestått Norske kadaverhunder (NKH) sin godkjenningssprøve.

Godkjenningssprøven består av et prøvefelt på 60-100 dekar, hvor det legges ut tre kadaverdeler og en

radiobjelle. Ekvipasjonen må finne minst 3 av 4 objekter i løpet av to timer. Hundefører må i tillegg vise at han/hun behersker bruk av GPS. Før en kan gå opp til godkjenningssprøve skal ekvipasjonen ha gjennomført kurs i kadaversøk hos Norske kadaverhunder og det må dokumenteres minst 30 timer tilsyn.

Se detaljert beskrivelse av godkjenningssprøven på <http://www.norskekadaverhunder.no/>.

En kadaverhundekvipasje nyttes som konflikt-dempende tiltak ved å søke og registrere kadaver i et nærmere angitt område.

FORVENTNINGER TIL NKHS EKVIPASJER

Godkjente NKH ekvipasjer forventes å ha en slik kvalitet av både hund og fører at de kan løse etterspurte oppdrag på en mest mulig effektiv måte. Med dette menes at hunden må evne å finne kadaver, både hund og fører må være i god fysisk form og hundefører må inneha god GPS-kunnskap. I tillegg må hundefører prioritere/ha tid til å gå kadaversøk og vedkommende bør kunne kommunisere med oppdragsgiver på en god måte.

FORBEREDELSE OG OPPLÆRING AV HUND

NKH vektlegger positiv forsterkning ved trening og funn av kadaver og bevisstgjør betydningen av arbeidstegn ved innlæring av kadaverhunder.

Med positiv forsterkning mens at når hunden din gjør noe som du ønsker, belønner du dette i form av noe som hunden setter pris på. Du kan trene ved hjelp av godbiter, lek og ros, eller ved bruk av andre positive ting som klikker o. l. Klarer du å utnytte alle disse positive forsterkerne i treningen din har du et stort spekter å velge mellom. Ros skal være med i treningen fra dag én.

Med arbeidstegn menes kommunikasjon mellom hundefører/fører og hund. Hundefører må her fortelle hunden ved hjelp av en aktiv handling, hva som skal utføres. Dette gjelder både ved innlæring og ved vedlikeholdstrening. Arbeidstegn kan være bruk av førerline, hundevest etc.

Gi hunden et arbeidstegn ved start av jobb, dette hjelper hunden med å skille på oppgaver som kadaversøk, spor, gå tur osv.

Hensikten med å nytte positiv forsterkning og arbeidstegn er å fortelle/påvirke hundens naturlige, medfødte evner til å undersøke lukter på en positiv måte.

MOTIVASJON:

Hundens motivasjon for å trene/finne kadaver vil være avhengig av faktorer som hund og hundeførers fysiske form, hundeførers evne til å kommunisere med hunden på en positiv måte, værforhold, terreng, vegetasjon osv. Det er viktig at hundefører og hund er i en god fysisk form og at hundefører motiverer hunden underveis i en søkssituasjon. Hyppige pauser og drikke vil ha innvirkning på hundens motivasjon i varmt vær.

FORBEREDELSE OG OPPLÆRING AV HUNDEFØRER

Hensikten med opplæring av hundefører er å bevisstgjøre hundefører om hvilke faktorer som påvirker muligheter for funn av kadaver. Med dette så menes kunnskap om:

- Bruk av hunden på en mest mulig effektiv måte.
- Bruk av vind eller trekk i lufta på en bevisst måte. Det er optimalt å krysse terrenget på tvers av vindretningen, se fig. 1.
- Bruk av terrenget ved å kartlegge og utnytte områder der evt. rovdyr ferdes. Her vil opplysninger fra kjentfolk og Rovbase etc., komme til nytte.
- Bruk av GPS for registrering av søkt område og ved funn av kadaver.

KRAV TIL HUNDEFØRER:

Hundefører bør på selvstendig grunnlag kunne gjennomføre søk i et nærmere angitt område. Oppdragsgiver vil ha forventninger om at kadaversøksekvipasjonen løser oppdraget på en selvstendig måte.

PRAKTISK KADAVERSØK

Effektivt søk:

Her må det legges til grunn følgende forhold:

- Hunden og hundeførers kapasitet.
- Vær og terreng.
- Finsøk eller patruljegang.

Hundefører må til enhver tid vurdere disse forhold. Generelt kan en si at lengre avlagt distanse gir mest funn. Dette betinger at ekvipasjonen er i et område hvor det er kadaver og at ekvipasjonens kapasitet er tilfredsstillende. Tid i søk per dag vil i tillegg til vær og terreng være avhengig av ekvipasjonens kapasitet og om det nyttes finsøk eller patruljegang.

1) Før oppstart av søk:

- Andre aktører.
 - Avhengig av situasjonen (tilsyn, utvidet tilsyn eller akutt), må hundefører være forberedt på å møte andre aktører som beiteeier, kommunale jaktlag, andre hundeekvipasjer etc. All koordinering med andre involverte bør gjøres før en starter søket. God kommunikasjon med aktørene forventes.
- Identifisering av kadaversøksekvipasje.
 - Godkjente ekvipasjer fra NKH skal identifiseres med NKH vest og NKHs godkjenningskort.
- Informasjonsinnhenting som grunnlag for prioritering av søksområde.
 - Bruk av «Rovbase» (www.rovbase.no).

- Eks. på spørsmål som hundefører bør stille:
 - Sannsynlige åsteder for skade/tap.
 - Terrengetyper og liggeplasser som benyttes av beitedyr.
 - Informasjon om hvor sauene befinner seg – bruker dyrene radiobjeller?
 - Hvilken skadevolder er mistenkt - jerv, bjørn, ulv, gaupe, ørn m.fl.?
 - Hvordan oppfører sauene seg?

2) Gjennomføring av kadaversøk:

- Søksformer
 - Patruljegang
 - Med patruljegang menes at hundefører leder hunden med hunden i band, gjerne med lang sporline. Hunden vil da kunne søke på overvær og vil ved riktig trening få lukten av kadaver. Hunden vil da kunne lede hundefører til funnstedet. Patruljegang nyttes når ekvipasjen skal forflytte seg for eksempel fra bil til søksområdet. Hundefører bør ta hensyn til vindretning der det er mulig.
 - Finsøk
 - Med finsøk menes et mere nøyaktig søk av et nærmere angitt område som for eksempel bekker og dalfører. Nyttas når det er indikasjoner eller mottatt informasjon om dette er et område hvor det er stor sannsynlighet for funn. Ved søk av slike områder må hundefører lede hunden på tvers av vindretningen. Denne søksformen er mere krevende for hunden og kan derfor nyttes i begrenset i tid om gangen.
 - Fritt søk
 - Med fritt søk menes at hunden søker fritt foran hundeføreren.

- Det bemerkes at NKH ikke har dispensasjon fra hundeloven når det gjelder båndtvang.

• Kapasitet/begrensninger

Som nevnt er finsøk en krevende oppgave for en hund og kan ikke gjøres over for lang periode om gangen. Finsøk en hel arbeidsdag (7-8 timer) er med andre ord urealistisk. Dette kan håndteres ved å dele opp arbeidsdagen i flere bolker, der en enten legger inn pause mellom bolkene med finsøk eller bruker patruljegang for forflytning til neste søksområde. En varighet på et par timer for hver bolke med finsøk kan være et passende utgangspunkt, men dette varierer med terreng, temperatur og kapasitet og motivasjon hos både hund og fører.

Det er også viktig å vurdere hundens kapasitet over lengre tid. En må forvente at mange dager på rad med intens søksvirksomhet til slutt går ut over effektiviteten. Dette gjelder spesielt dersom det er lite kadaver å finne eller hundefører ikke er flink til å motivere hunden på annet vis. Faktorer som nevnt ovenfor (vind, temperatur osv.) spiller også inn. Det er derfor viktig å legge inn pausedager. Det er også avgjørende at fører er flink til å tolke hundens signaler. En sliten eller umotivert hund finner ikke kadaver!

3) Føring av hund:

Ved føring av hund i reelle søk vil en ved bevisst bruk av vind eller trekk i lufta, utnytte hundens lukteveve optimalt. Det anbefales der det er mulig å krysse terrenget, slik vist på fig. 1.

Ved å skaffe informasjon om områder der rovdyr ferdes, kan du som hundefører prioritere de søksområder som gir størst mulig sannsynlighet for funn av kadaver.

4) Tiltak ved funn av kadaver:

Med kadaver menes hele eller deler av et dyr som dødt dyr som nylig er avgått med døden (ferskt). Tidligere års rester av kadaver registreres, men kadaverhunde-kvipasjene skal primært ikke bruke tid på å lete etter gamle beinrester.

Ved funn av rester/kadaver, forventes det at hundefører utfører følgende rutiner:

- Registrerer funnstedet på GPS.
- Tar flere bilder av restene/kadaveret.
- Tildekker ferske kadaver, slik at evt. skadebevis ikke blir ødelagt.
- Hundefører skal ikke spekulere i hvem som er skadevolder.

Figur 1. Skissen viser finsøk med søksretning på tvers av vindretningen.

Rapport fra kadaversøk 26.07.2016			
Navn:	NH		
Hund:	XX		
Oppdags:	YY		
Dato, sted:	ZZ		
Antall timer (start og slutt):	DD		
Antall kjerte km:	ÆÆ		
Bonuslagt:	ÅÅ		
Observasjoner (betejdyr, spor, rovdyr):			
Funn (kadaver):	Bilde:	Hva:	Koordinater (Kommentarer):
K1			32 V 532273 6831328
Beinrester			32 V 532847 6831174
K2			32 V 533595 6829955
K3			32 V 533715 6830091

Figur 2. Eksempel på rapporteringsmal.

Etterarbeid

Etter gjennomført oppdrag skal alltid hundefører varsle oppdragsgiver ved å melde om hvilket område som er gjennomført og med hvilket resultat:

- Hundefører utarbeider en søksrapport med utgangspunkt i vedlagte rapporteringsmal (fig. 2).
- Regning for utført arbeid skrives.
- Søksrapport og regning leveres oppdragsgiver innen en uke etter utført oppdrag.

Beredskap

NKH anbefaler å ha en ryggsekk pakket med nødvendig utstyr. NKH har ingen krav til utrykningstid.

Forslag til utstyr i sekken:

- Tørre sokker og klær.
- Ekstra batteri til GPS og kamera.
- Kamera.
- Antibac.
- Engangshansker.
- Kart over området.
- Kniv.

FORFATTER:

Nils Steinvik¹, Jonny Mathisen¹, Inger Hansen² og Erlend Winje²

¹Norske kadaverhunder

²NIBIO

post@norskekadaverhunder.no

inger.hansen@nibio.no

erlend.winje@nibio.no

- Mat, nøtter etc., hundelunsj.
- Kikkert.
- Nødsamband (dersom tilgjengelig).
- Førstehjelpsutstyr.
- GPS.

VEDLIKEHOLDSTRENING/MOTIVASJONSTRENING

Det forventes at den enkelte hundeeier er forberedt til «kadaversesongen» ved å gjennomføre motivasjonstreninger for hund og repetisjonstrening med GPS. Det anbefales å nytte innlæringsteknikker som vist på kadaversøkskurset. Dette innebærer bl.a. opprettholdelse av god fysisk form for ekipasjen, treningsøk på utlagte kadaver og riktig motivering ved funn.

LITTERATUR TIL PRAKTISK FELTARBEID FOR HUNDEFØRERE

- Drept av rovvilt? SNO – Håndbok for dokumentasjon av rovviltskade på husdyr og tamrein.
- GPS lesehefte – utdeles på NKH's kadaversøkskurs.

Kadaverhund ved funn av ferskt sauekadaver. Hunden bærer NKH's hundevest som betyr at dette er en godjent kadaverhund ute på oppdrag. Foto: Nils Steinvik / NKH.